

EIGEN SCHOON.

WEST BRABANTSCH TYDSCHRIFT

VOOR.

GESCHIEDENIS.
OUDHEIDSKUNDE.
FOLKLORE.
TAALKUNDE.

Eerste Jaargang Nr 4

15 April 1911

<hr/> <hr/> EIGEN SCHOON <hr/> <hr/>
WEST- BRABANTSCH TIJDSCHRIFT VOOR GESCHIEDENIS, OUDHEIDSKUNDE, ♦ ♦ ♦ FOLKLORE EN TAALKUNDE ♦ ♦ ♦
Verschijnende den 15 ^{den} van iedere maand
Inschrijvingsprijs : 2.50 fr. 's jaars
Voor al wat den opstelraad betreft gelieve men te schrijven naar het Bureau van Eigen Schoon te Opwyck ; voor al wat den dienst betreft naar het Bestuur van Het Davidsfonds te Assche . :- :- :- :- :- :- :-

1ste JAARGANG.

N° 4.

Een kronijkje van Maxenzele

Van 1650 tot 1676

(Vervolg en slot van blz. 37)

« 1669. — Eindelijk toen de pest, deze verschrikkelijke geesel, hier in het dorp ophield te woeden, hebben wij eene plechtige mis van dankzegging, met uitslitting van het Allerheiligste, aan God opgedragen op het feest van den H. Carolus Borromeus (4 November), bijzonderen patroon tegen de pest. »

Na zoovele rampen hadden onze beproefde provinciën rust noodig, om eenigszins de geleden schade te herstellen. Doch het was slechts eene korte verademing, in afwachting van nieuwe beroerten. Tot het jaar 1674 behelst het kronijkje slechts overlijdensberichten, en deze werden eerst voortgezet tot het jaar 1676, (vandaar dat we dit jaar als uiterste grenspunt van het kronijkje opgaven) Maar de E.H. Schaurinck had de tooneelen nog niet vergeten waarvan hij in 1674 was getuige geweest, en daarom haast hij zich deze leemte aan te vullen. Uit deze nietige omstandigheid kan men zien, hoe een klein verzuim van een geschiedschrijver aanleiding kan geven tot groote misgrepen over den waren toestand der zaken. Hadde de schrijver zijn werk onderbroken, onder aan de 16^e bladzijde, dan ware het wellicht niemand in het gedacht gekomen dat Maxenzele in 1674 getuige was geweest van tooneelen van heiligschennis en beeldstormerij. Eerder zou men besloten hebben uit de reeks overlijdensberichten, dat het den dichter aan stof ontbroken had, en Maxenzele tot 1676 eene ongestoorde vrede had genoten.

Vooraleer dit droef eindtoonnel te beschouwen, wil ik nog enkele

toelichtingen bijbrengen, om den samenhang der politieke gebeurtenissen aan te toonen.

Door de tusschenkomst der vereenigde mogendheden was er, den 2 Mei 1668, een vredeverdrag te Aken gesloten geworden, waardoor ongelukkig een aantal belgische steden werden prijs gegeven aan de onverzaadbare heerschezucht van den Franschen monarch. Deze echter voelde zich gekrenkt door de inmenging der mogendheden (hij had liefst alleen het pleit met het geknakte Spanje beslist!) en wilde het vooral Holland betaald zetten. Daarom besloot Lodewijk XIV dit land met eene groote macht te overvallen. Hij, de volstreckte alleenheerscher, wien de fortuin zoo bestendig toelachte, zou de republiek vernederen, en tevens een behendigen mededinger van den Franschen handel, uit den weg ruimen. Dank aan zijne politieke agenten, was het hem gelukt Holland geheel af te zonderen, de andere mogendheden zouden of onzijdig blijven of hem onderstand verleen. Doch zie, zijne legers worden te midden hunner overwinningen tot den aftocht gedwongen ten gevolge van het doorsteken der dijken. Intusschen lukte het den jongen prins van Oranje, Willem III, opnieuw een bondgenootschap tegen Frankrijk tot stand te brengen. Het algemeen gevaar dat van den kant van Frankrijk dreigde, vereenigde in een zelfde verbond keizer Leopold I, den koning van Spanje, Denemarken. enz. Het oorlogsveld nam dus opeens een breeder front, doch België vooral zou wederom het slagveld van Europa worden. De Prins van Oranje voerde het bevel over de vereenigde legers in België, en moest het hoofd bieden aan den grooten Franschen veldheer, den prins van Condé. Het heen-en-wedertrekken der legers ging maar al te dikwijls gepaard met baldadigheden, waarvan het kronijkje van Maxenzele ons een staaltje oplevert :

« 1674 . — Eenige wetenswaardige voorvallen moet ik hier nog verhalen, namelijk dat wij den 2 October door een achttal Duitschers en Hollanders, uitgeplunderd werden. Ik zal niet gewagen van de algemeene schade die ons vaderland geleden heeft, noch wat er gebeurde in zoovele kerken en kloosters en steden, die taak laat ik aan anderen over, ik ben niet bij machte dit te doen. Ten minste zal ik met korte woorden vermelden wat onze parochianen en onze kerk hebben geleden. Vooreerst de kerk. Door de opengebroken deuren viel dat volkje ('t noemde zich onze bondgenooten) als echte roovers, en door blinde razernij gedreven, in onze kerk ; en dit tegen alle recht in ! Zij stolen daar al de kerkgewaden, te weten de antependia, de altaardoeken, de alben, de kazuifels en de doopvont. Gelukkig waren de kostbaarste voorwerpen van hier weggedragen naar veilige plaatsen. De goddelooze bende nam den kleineren koperen kelk mede (de groote kelk was gered) met al de andere heilige vaten en zelfs de

ciborie waarin het H. Sacrament berustte. Wat snoodheid ! Wat heiligschendende misdaad ! Nog meer ! die galgenazen staken een vuur aan in de kerk, zoodat deze vervuld was met rook en geheel zwartgebrand en er nog erger uitzag dan een stal. Alles werd aan stukken geslagen en omgeworpen. Een echt Babylon ! Ook de gewijde altaarsteen werd opgebroken ende reliquiën der heiligen werden daaruit genomen. En alsof dat alles nog niet genoeg was, werd het beeld van O. L. Vrouw op den grond geworpen, met voeten getreden onder onhebbelijk geschimp en luidruchtig schatergelach. Ziedaar de helden die het vaderland verdedigen ! Ziedaar degenen die in den oorlog, als bondgenoten aan onze zijde staan ! Hadden de Turken of de vijanden zulk kwaad bedreven, 't ware nog verdraaglijk geweest, maar nu is het onuitstaanbaar !

Een woord wil ik over de pastorijs zeggen, te weten dat zij geplunderd werd maar ik acht het onnoodig te vermelden wat ik verloor, vermits de bijzonderste huisraad in verzekerde handen was. Verder dat een van de bende mij zekeren dag ontlast heeft van den gordel welken ik droeg. En gauw was hij met zijne handen in mijne zakken, maar geld — hij lag er op los — was er niet te vinden, niet 't minste stukje ! Dan zich buigende, wilde hij mijn schoeisel ontbinden, maar ik liet hem die eer niet, sprong een weinig achteruit en viel aan 't loopen...⁽¹⁾

Drie dagen bleef ik met nog enkele anderen, die het ook gewaagd hadden, verborgen in schuilhoeken, want wij meenden vast dat het enkel een doortocht der troepen was. Maar toen ik hoorde dat ze bleven liggen, ging ik 's avonds naar het klooster van Affligem en vond daar de pastoors van Meldert en Hekelgem. Wij verbleven daar zeven dagen, geheel kosteloos, wat zeker dient vermeld te worden. Want er was daar zulk groot getal menschen en dieren dat er nauwelijks genoeg eten voor handen was.

De prins van Oranje had zijn kamp opgeslagen in het veld, niet ver van het klooster. De Duitschers, onder het bevel van Souches, lagen in Teralphene ; en onze Spaansche troepen, onder Villa-Hermoza, hadden hunne tenten opgeslagen te Assche. 't Waren deze drie legeroversten die de vesting van Audenaarde hadden ingesloten met eene dichte reeks verschansingen, en de stad dapper hadden aangevallen. Maar, zult ge vragen, waarom hebben ze dan de stad niet ingenomen ; hunne legers telden toch meer dan honderd duizend man, terwijl de bezetting nauwelijks dertig duizend man sterk was. Wat kan men er van zeggen ? De kans van den oorlog is zoo wisselvallig ! En wie weet wat er in het hart der generaals omgaat ?

1) Dit pikant voorvalletje staat in het handschrift doorgeschrapt.

De eene schuift de schuld op den andere. Toch komt het vreemd voor, dat onze drie hoofden den rug gekeerd hebben aan den éénen Condé. Maar sedert dien tijd heeft de prins den Haag ingenomen en aldus hebben de Hollanders van dien kant eene overwinning behaald.

Zeker ontevreden kapitein der ruitery, gewoonlijk dragonders genaamd, wilde de abdij plunderen en trok op met meer dan 200 patacons. Iemand zou kunnen vragen : waar was de prins of de veiligheidswacht ? Dat laat ik onaangeroerd ; 't is mij voldoende het verhaald te hebben.

Den 6 October, heeft de graaf van Hoorne ons dorp ingenomen en er waren meer dan drie duizend Hollanders, bijna allen van de Hervormde Kerk, en men hoorde ze, volgens gewoonte psalmen zingen. Zij verbleven hier zeven dagen (1). Den 9 kwam ik van Affligem naar Mazenzele terug om een zieken soldaat de H. Sakramenten der Stervenden toe te dienen welke hij verlangde te ontvangen. Te dien einde had ik een vrijgeleide verkregen. Nadat de zieke berecht was, is hij den 10 overleden en begraven. Hij was geboortig van Ravenstijn en heette Herman Roose.

Den 10 betrokken wij wederom onze woonst, maar deze was zoo danig verpest, zelfs na gekuischt te zijn, dat ik vreesde ook de ziekte op te doen (want vele soldaten waren aan den rooden loop bezweken).

Ten slotte, hoor wat ons dorp heeft geleden : vele dieren werden weggevoerd, vele ook afgemaakt. Niet weinige personen werden uitgestroopt en met stokken geslagen ; in verscheidene woningen is de huisraad de prooi der vlammen geworden. »

Met spijt ziet men het kronijkje afbreken, en willekeurig denkt men aan het belang eener geschiedenis, zelfs voor kleinere parochies, indien er wat meerdere dergelijke brokjes van de tafel der voorouders gevallen waren. En telkens men een uurtje hun leven mag medeleven, medevoelen, vooral in benarde tijden, dan ondervraagt men met nog meer aandrang, met meer belangstelling, het geheimzinnig verleden om te zien of het nog eenmaal zou antwoorden ofwel voor altijd zijne geheimen met zich heeft bedolven.

D. VINCENTIUS COOSEMANS O. S. B.

1) Het verblijf van de eerste bende medegerekend, anders zou er eene missing zijn in de opgegeven datums.

Eerbiedwaardige mannen onzer streek.

Daniël van Campenhout

1. — Geboorteplaats. — Ouders. — Jeugd en Deugd⁽¹⁾.

Wanneer ge langs den steenweg van Wolverthem naar Merchtem gaat, komt ge, den Windmolencauter en de Meir voorbij, aan Loveghem-Block, op 't welk een pachthof staat, van in de oude tijden « 't Hof te Loveghem » genoemd⁽²⁾.

Het grauwbouwe pannendak, de donkerroode steenen, de nieuwerwetsche bouwtrant van de huidige hoeve, verraden u geenszins het eeuwenoude bestaan van dat landgoed of Hof. Toch, reeds in de XIIe eeuw is er sprake van in de « Tiendeboeken » der Abdij van Grimbergen⁽³⁾.

In de tweede helft der XVe eeuw, woonde daar de familie Van Campenhout. Stil en vreedzaam, eenvoudig maar diepgodsdienstig was het leven dier vrome landbouwers. God zegende dat huisgezin met de geboorte van een zoon, die later een heilige worden zou.

Lijk het kabbelend water der zacht-vlietende beke, die voortkronkelt langs het Waublok en den Pelgrimsweg, de bloemen verfrischt en hem

1) Voor dit leven werden de volgende boeken geraadpleegd :

a. « *Historia - Necrologica*, » door Georgius van Wemmel, Handschrift, ter archief van Grimberghen.

b. « *Legende der H. H. van de Orde van den H. Norbertus* » door Fr. Jn. Rudolphus Van Craywinckel. II deel bl. 475. Uitgave: Ger. Van Wolschaete, Antwerpen.— 1665.

c. « *Brabantia Mariana* » door Wichmans, uitg. 1632, bl. 720.

d. Georgius, abt van Roggenburg : « *Ephemerides Hagiologicae Ordinis Praemonstratensis* » uitg. 1764, bl. 264.

e. Le Paige. « *Bibliotheca Praemonstratensis*. » 2 B. bl. 530.

f. Van der Sterre (abt van St Michiels te Antwerpen) « *Natales Sanctorum* ».

g. De Waeghenare, Neoportuensis. Furnis.

« *Sanctus Norb. in se et suis* » voce soluta. Uitg. 1651, bl. 226.

2) De plaatsnamen zijn gegeven volgens het « *Generael Kaertboek* » van 1699. (Archief.)

3) A Spira (Abt) schrijft dat D. V. Campenhout in Osselt geboren werd. Ten onrechte dus, zoo besluit G. V. Wemmel dat Meuseghem of Brussegghem als zijne geboorteplaats aangegeven. — Loveghem werd toen bij Osselt gerekend.

luister geeft, zoo dauwde de diepe godsdienstzin der ouders heilzaam neder op de ziel van hun kind. Aan den ouden vaderlijken heerd groeide het op, en in zijne ziel ontloek er de zucht naar hooger streven, naar heilig zijn.

Wanneer, in 't gure wintertij, de Noorderwind loeide en zijn klaaglied zong in de bladerlooze takken der eiken en olmen, gebeurde het soms dat arme reizigers, verdoold of verrast door den nacht, kwamen aankloppen aan de hoeve. Met meedoogen deed men dan de deuren open; het turf- of houtvuur werd aangewakkerd, een verkwikkend maal werd opgediend, eene zindelijke legerstede bereid voor de doelaards. Bij die menschen vond het woord des Heeren weerklink en zette zich in dadenom : « Zalig zijde barmhertigen. »

Wanneer, te Assche, de bedevaart of bagankenis ter eere van 't Heilig Kruis plaats had, dan ook toog de familie Van Campenhout biddend daar heen (1).

't Heilig Kruis, voor 't welk over twee eeuwen hunne vaders zoo kloekmoedig streden in de Kruisvaarten, en de graven en baronnen uit den omtrek de wapenen opnamen en kasteel en vrouwen kinderen verlieten, dat Christi Kruis was hun alles : hun redding, hunne hoop.

Ave Crux, spes unica...

De jonge Van Campenhout groeide dan op onder 't zegenend oog dier godvruchtige ouders : hunne heilige voorbeelden drukten in zijne ziel een stempel van hoogschatting der deugd en heilichheid. Elke dag bracht hem meer licht, meer leven der ziel : zijne godsvrucht ontwikkelde zich ; het goede zaad, door vader en moeder in zijn harte gezaaid, gedijde en zou weldra een vollen oogst voortbrengen ; maar die oogst moest rijpen op den gezegenden grond van een klooster.

2 — Roeping.

Eene stem, de stem des Heeren, riep den jeugdigen telg naar het klooster. Reeds was het gedacht, de waarheid hem diep in geest en hart gedrongen : « Alles is ijdelheid, ééne zaak alléén is noodig : zijne ziel redden. »

1) Volgens C. Van Gestel : « *Historia s. et profana Archid. Mechl.* » bl : B. 152, worden te Assche bewaard zekere houten heilige Kruisen, wonderbaar door mirakelen en verschijnsels, daar ter plaatse gevonden rond den jare 1325. — Benedictus XII, Paus, verieende volle aflaten in 't jaar 1337, aan al degenen die deze Kruisen bezochten en vereerden.

Zie A. Mertens pr. *Geschiedenis der twee mirakuleuze Kruisen van Assche.* (Brussel 1862). Inleiding, bl. 17.

Op eene uur afstand van 't ouderlijk huis, had de jongeling de torenspits eener kloosterkerke ontdekt : daarhenen tuurden zijne oogen ; dat was de vinger des Heeren die hem wenkte.

Grimbergen !... Dichterlijke, zoete naam voor zijn jongelingshart. Dat zou de sterke burcht zijn die zijne ziel met krachtige verschansing zou omgeven tegen de verlokkingen en 's werelds bekoringsen.

Lijk het kruis op den toren naar den hemel wijst, en gedurig hooger wil, zoo hijgde zijne ziel en wilde naar hooger op, naar den Heere.

Weldra stond hij daar aan de kloosterpoorte, schuchter en bevend deed hij den ijzeren beuker dreunen en wachte angstig tot hem werd opengedaan.

Minzaam ontving hem de abt Petrus Van Waeyenberghe : 't heilig verlangen van den jongeling zou worden voldaan : hij werd aanvaard tot den proeffijd in 't kloosterleven. Moedig zegde hij vaarwel aan ouders en magen, aan 't vaderlijk huis, aan velden en boomen... Grimbergen werd zijn geliefkoosd oord.

3. — Heilig leven in 't klooster. — Zijne dood.

Met het wit of blank habijt werd den nieuwgekome ne ook een nieuwe naam gegeven : Daniël zou hij heeten. Stil en zacht, gevoed als het was met den hoig van 's Heeren vertroosting en, vlood het proeffjaar heen.

Om zijne zoegbaarheid, zijne eenvoudigheid, zijne stipte gehoorzaamheid mocht Daniël weldra zijne ziel voor immer vastbinden aan 's Heeren dienst door de drie geloften. Nu ontlook de bloem zijner deugden en ging voor goed open : goudgele halmen van verdiensten oogste zijne ziel, zoo rein, lie immer aan een dank- en lofied zong Gode ter eere. Zijn Noctam martelde en kanijdde hij ; 's Woensdags en 's Vrijdags vastte hij « te water onde te broode ». Zijn voedsel, zijn zielevoedsel was het gebed, de overweging en vooral 't aanbiddelijk Sacrament des Altaars.

Op de vleugelen der nederigheid gedragen, gestaald door het Brood der Sterken, gelaafd aan de zoste bron van den Wijn die maagden voortbrengt, vloog zijne ziel tot de hoogste Godsbeschouwingen, beklom de hoogste toppen der volmaaktheid, bezat den hemel op aarde.

Oogenblikken kwamen dat hij in geestverrukking vervoerd, van den grond werd opgenomen als omhooggetrokken door 's Heeren heerlijkheid en schoonheid.

Soms, wanneer het klooster in 't stille donker lag gedompeld, ging er op eens een hemelsch licht door de panden ; de cel van den gelukzali-

gen Daniël schitterde. Wat er omging in die ure weet niemand.

Was het de Goddelijke Meester of de Heilige Maagd die hemelsche vreugde brachten aan den ootmoedigen kloosterling ?...

Niets, geen woord sprak de nederige jongeling over die gunsten. Hoe zuiver en heilig die priester des Heeren moet geweest zijn, getuigt het volgende wonder, zoo verhalen zijne levensbeschrijvers :

Twee of drie maal gebeurde het dat Daniël aan het Altaar stond, doch de H. Mis niet kon beginnen, daar de dienaar ontbrak.

Stil en in gebed verslonden, wachtte de gelukzalige verduidig, tot op eens, twee engelen, in menschengedaante, in witte kleederen gehuld, verschenen en de H. Mis dienden.

Hoe moest die heilige ziel dan baden in eene zee van rein genot en zalig geluk ! Hoe eerbiedvol en nederig moest hij dan die zoete Liefdegeheimen vieren. Was dat voor hem niet reeds de hemel op aarde ? Zijnen God aanbidden, op het Altaar nederliggend als 't Zoenoffer voor 's werelds zonden, terwijl twee Engelen hem steunen en dienen en zacht aanwakkeren tot den dienst des Heeren. De Gelukzalige Daniël moest dan in zijne ziel aanheffen het schoone lied : « O quam suavis est » — o Heer, hoe honigzoet is uwe geest ! »...

De Waghenare bezong dit feit als karaktertrek van Daniëls leven, lijk volgt :

Fervens dum Dias Daniel operatur ad aras
Officiosus ei cœlicus Ales adest.
Unde ministerium recipit cœleste Sacerdos ?
Cœlestis meret hoc vita ministerium (1).
Wijl Daniël vroom aan 't altaar staat
Daalt een hemelsche geest gediensig neer.
Hoe bekwam die priester zulk een hemelschen dienst ?
Zijn hemelsch leven heeft hem dat verdient.

Een leven, zóó vereenigd met God, zóó doordrongen van 's Heeren zoetste zegeningen, moest ook een voorbeeld zijn van alle kloosterlijke deugden.

« Hij was zeer beminnde de stilzwijgendheid »(2), zoo vertaalt

1) De Waghenare : geboren in Nieuwpoort, der abdij van Veurne. « Sanctus Norbertus in se et in suis in carmine celebratus » uitgave : 1658. bl. 460.

2) Veranderde spelling.

† Craywinckel de latijnsche handschriften, « hij was zeer neerstig in het onderhouden van de kloosterlijke tuchtigheid en de ceremoniën van den goddelijken dienst. »

De Abt Van Wayenberghe vertrouwde hem dan oók verscheidene ambten toe. Eerst was hij de leidsman en de voorbeeldige meester der novicen ; daarna Supprior en Prior.

Edoch de oogst was rijp. De deugden van den heiligen Prior stonden in vollen glans : de strijd was gestreden ; een leven zoo heilig, ver van al het wereldsche, vrij van al het tijdelijke, moest zijne volmaaktheid bekomen in de eeuwigheid. Jaren reeds snakte de ziel naar 't hemelsch geluk, en zong haar zang zuchtend naar den Heere : de wereld toch is maar slijk en stof bij 't Eeuwig Licht dat daar, boven zon en maan en sterren, de oneindigheid bestraalt. Naar hooger, naar God zweefde en wou die ziel, en ze ging.

't Was een zacht ontslapen. 't Was een zoet opgaan van een dage-raad zonder einde. 't Was het ontluiken der ziel tot het koesteren der eindelooze vreugdezou.

Zalig ging de ziel rusten in den Heer, op 11^{den} der Septembermaand 1532.

Eenvoudig en stil was hij gekomen : eenvoudig en stil ging hij heen. Hij had gevonden Dien zijne ziel beminde.

4. — Verheerlijking.

« Nooit werd er ons wetens » zoo schrijven de Acta Sanctorum ad diem 11 Sept^{is}, « een publieke eeredienst bewezen aan den gelukzaligen Daniël. »

Nederig was hij in zijn leven ; nederig in zijne dood ; nederig zou ook zijn eeredienst zijn.

Nicolaus a Spira, ooggetuige van 't leven en de werken van Daniël a Campenhout, zijn opvolger als Prior, later Abt van Grimbergen, getuigt dat hij, om de heiligheid van zijn voorzaat te eeren, van zin was de gebeenten van den Gelukzalige, in den kloosterpand rustende, op te graven en met de behoorlijke eer te verheffen in de Kerk. Wat niet geschiedde. Alzoo verhaalt ons Petrus a Fine (Van den Eynde) naar 't zeggen van Philippus a Raubergen. Abt, door a Spira in 't klooster aangenomen.

De abt Christophorus Outers (1613-1647) wou dan de gedachtenis aan 't heilig leven van Daniël bewaren bij zijne kloosterlingen. Hij deed dan eene schilderij maken, verbeeldende den Glz. Daniël de H. Mis lezende

gediend door twee engelen, waaronder deze verzen :

Candidus est habitus, mens candida, Candidus Ordo,
Quaeque decet niveum candida vita virum.
Praemonstratensis Prior ordinis et gregis hujus,
Servitio Daniel utitur angelico.
Et moritur ? moritur subscripto corpus in anno
BUSTUM EXTRA GAUDET, SPIRITUS ASTRA TENET⁽¹⁾.

Graf, schilderij, relikwiën : ailes heeft de stroom der tijden meegevoerd ter vernieling. Stormen braken los over de oude abdij : haar duurbaarste herinneringen en kostbaarste panden van 't verleden verdwenen bijna alle. Doch blijft immer bij Norbertus' zonen de gedachtenis van den Grimbergschen Heilige in zegening.

D. J. DELESTRÉ O. P.

Iets over Elinghen

De kerk van Elinghen is toegewijd aan den H. Amandus en behoorde in de 12e eeuw aan de Abdij van St Pieter te Gent. De tienden der parochie waren er, in lateren tijd, verdeeld tusschen het Kapittel van Nijvel, de Abdij van Wauthier-Braine en de Priorij van Groenendaal.

In zijne merkwaardige « *Histoire des environs de Bruxelles* », geeft A. Wauters eenige kleine bijzonderheden over Elinghen, maar zoo weinig, dat zij niet ten volle twee bladzijden bestaan.

Hier laten wij eenige tot nog toe onuitgegeven wetenswaardigheden volgen, welke wij uit de oude doopregisters van Elinghen trokken. Men zal zien dat oorkonden van dien aard, nog te weinig benuttigd, soms wel belang kunnen opleveren voor de geschiedenis.

1) Wit is 't kleed, rein de geest, blank de orde,
Rein het leven van den sneeuwblanken man,
Premonstratenser, Prior dezer kudde.
Geniet Daniël der engelen dienst,
En hij sterft ? Zijn lichaam sterft, in 't ondergeschreven jaar,
Verteerd : zijn ziel, vol vreugd, den Hemel won.

Eenige pastoors van Elinghen

E.H. De Mesmaeker	† 1626	Velde	1743-1747
E.H. Hustin	1626-1647	E.H. Imbrecht	1747-1751
E.H. Mattheus De Mol	1647-1654	E.H. Van der Cammen	1751-1761
E.H. Servranx	1654-1688	E.H. Jacobus Reussens	1761-1770
E.H. Franciscus Paret	1688-1733	E.H. Constant-Alexander Van Way-	1770-1794
	(20 Sept.)	enbergh	
E. H. Crockaert	1734-1743	E.H. P. Meyns (geborente Sulsique)	1794-.....
E.H. Henricus-Franciscus Van de			

In een nota leest men : « In 't aancomen van mij P. Meyns pastoor in Elinghen 1794, het dack van de kerk Elinghen ende vangheel den toren tot boven toe vervallen sijnde, hebben de tiendeheffers van het Capittel van Nijvel en Watabreyn wel in staat gesteld, sonder tegenseggen, met cost dan weer elf zes guldens. Ad testor P. Meyns, pastor. »

Op 1 October 1713 werden te Elinghen twee klokken gewijd, door den E. H. Sebastiaan de Naayer pastoor -deken te Sint Quintens-Lennick, landdeken van het Distrikt Sint Peeters-Leeuw. De klokken waren te Antwerpen gekocht door Pastoor Paret en wogen te zamen 784 pond. De grootste werd toegewijd aan O.L.V. Vrouw, de kleinste aan den H. Amandus. Peter en meter der groote klok waren : Joannes Driessens, een Brusselaar en Catharina Driessens, dochter van den voorgaanden en huisvrouw van Joannes de Rouw. Peter en meter der kleine klok waren : Judocus Van Der Perre, burgemeester van Elinghen en Catharina de Middeleer huisvrouw van Maximiliaen Mattens.

Den 30 Meert 1724 wijdde de E. H. Van der Sprot, deken van Sint Peeters-Leeuw twee nieuwe klokken, gegoten te *Sint Joost ten Oode*, door Ignatius Roelants. De groote woog 613 pond ; de kleine 412. Thans was't de groote die Amandus genoemd werd ; de kleine doopte men Maria.

Peter en meter der groote klokke waren Maximiliaan Mattens en Catharina Van Linthoudt.

Peter en meter der kleine klokke waren Hendrik de Mol en Jacoba Gierts.

In September 1752 legde men een nieuwen vloer in het koor ; in 1753 werden altaar en communiebank vernieuwd.

De geboorteakten beginnen te Elinghen met het jaar 1660. Tot den Franschen tijd tel ik 661 akten. De huwelijken (321 akten) vangen aan met 1669. De sterfgevallen werden eerst ingeschreven met 1668. Ik tel tot den Franschen tijd 352 akten.

Pastoor Van Wayenberg deed den vader, den peter ende meter teekenen. Van 20 Maart 1779 tot 3 Oct. 1789 schreef hij 72 doopakten in. In 33 gevallen was de peter of de vader afwezig ; in 39 gevallen waren vader, peter en meter tegenwoordig. Indien nu al de aanwezigen geteekend hadden, zouden er 183 handteekens moeten staan. Ik vind er maar 107. Dit bewijst dat er 107 personen op 183 konden schrijven. Dat is iets meer dan 58 % geleetterde lieden, voor Elinghen, in een tijd, die aanzien wordt als een der meest verachterde in dit opzicht.

M. J. Van den Weghe
Kantonale Schoolopziener te Halle.

Onze Volksliederen

1. — De Slag van Boekhoutberg⁽¹⁾.

Ik trok onlangs uit wandelen, gansch beroofd van zin,
Om mij wat te vermaken trok ik de bosschen in.
Als ik daar uit kwam was ik op een open veld
Rondom bergen, bosschen, meerschen ende waters⁽²⁾.
Daar zag ik al 't gedierte gekleed in grand'tenue,
Die moesten spectie maken al op de revue ;

1) Het liedje van Boekhoutberg is gedicht door zekeren Van der Steen van Moorsel ten tijde van Napoleon I. Hij was van begoede afkomst, doch op het einde zijns levens had hij geen andere middelen van bestaan meer, als de opbrengst zijner gedichten. Hij verbleef veel in Hekelghem, en talrijk zijn de familiën in deze gemeente waar men nog huwelijks-Nieuwjaar- naamfeest- of andere gedichten of liederen van Van der Steen aantreft.

De Boekhoutberg is de welgekende hoogte, bezijden Hekelghem, op de groote baan van Brussel op Aalst en Gent. De twee molens die er opstaan zijn zichbaar van heinde en verre. Van op die hoogte van 70 m. geniet men een overheerlijk zicht op de Dendervallei en Vlaanderen. Wij schrijven daar nog wel eens meer over.

Van dit liedje bezitten we twee lezingen die nagenoeg overeenstemmen. De eene werd ons bezorgd door den heer Jan De Ruyscher, de andere door den heer Th. De Smedt, beiden afkomstig van Hekelghem en te Assche verblijvende. Varianten geven we aan waar 't pas geeft.

2) Variante : Rondom bergen, rotsen en groene weiden.

Om dit laatste vers van deze strofe te begrijpen moet men, wetende dat de schrijver van Moorsel is, zich herinneren dat vroeger heel de helling van den heuvel, van Afflighem naar Moorsel op, met bosschen bebouwd was. Die bosschen zijn nog niet heel lang gerooid. De waters hier bedoeld, zijn die van den grooten vijver van Meldert.

Het vliegende gedierte stond op Boekhoutberg gekampeerd,
Met kanons in blikken buizen gegoten.

En Poverjan ⁽¹⁾ was generaal van 't eerste corps d'armée,
In 't zilver gemonteerd, gezeten op een spree(uw).
En knotsebol ⁽²⁾ dat was een groote veldmarchal
Die voorop het gansche leger commandeerde.

De watersneppen vlogen even als lanciers,
De eksters van in 't rond, dat waren curassiers ;
De distelvinken zweefden rond als voltigeurs,
En gereed om hunnen vijand t' attaqueeren.

De keezemeezen, met vergulde wapens aan,
Zag ik in een carré nevens de kwakkelen staan,
De kraaien, kanonniers, en d' haibens bij den poeierwagon
Ieder op een oude vledermuis gezeten.

De zwaluwen vlogen rond en blaasden de trompet,
De ovenmakers dansten voor den koning een ballet.
De trommel werd geslagen door den koekoek en den specht
Dat de klanken langs de wolken opwaarts dreven.

De dompers uit het bosch, de uilen met hun macht
Zag ik in bataillon gereed aan d' achterwacht.
En duizende andere vogels die ik hier niet noemen kan
Zag ik moedig door elkander manœuvreeren.

Het loopende gedierte en 't kruipende gespuis,
Was leeger gekampeerd niet verre van de Kluis⁽³⁾.
De slekken stonden met hun bloedig harnas aan,
Ieder op een jonge martiko gezeten.

De ratten galoppeerden elk op eenen mol,
En die ze commandeerde was een manke dol,
Vijf honderd wolven uit de bosschen van Ardenen
Zag ik door de vlakke velden op marcheeren.

De spinnekoppen met de rupsen en zoo voort
Waren gebivaqueerd omtrent de kloosterpoort⁽⁴⁾,

1) Volksnaam voor het roodborstje.

2) Id. voor de staartmees, kleine trekvogel van de grootte der kaasmees, met langen staart.

3) De Kluis, bekende kapel en beëvaartplaats te Hekelghem.

4) De poort der Abdij van Afflighem. Deze twee plaatsen liggen lager tegenover Boekhout.

Ik zag dezelfde in grand galop den berg op gaan
Om het vogelenkoor op eenmaal te bestormen⁽¹⁾.

Gelijk op één, twee, drij een donderslag, begon
Het kletteren van 't geweer en 't daveren van 't kanon,
De veemol en de kreeften waagden eerst hun lijf en bloed
Voor de kemels die het vaderland regeerden.

Een uur of daaromtrent stond ik daar op te zien
En dan zag ik alreeds een honderd acht of tien
Van 't een en 't ander leger die gedood waren of gewond
En voor eeuwig in het graf werden gedolven⁽²⁾.

Een kreeft, uit ordonnance, gezeten op een rat,
Zag ik de tijding dragen aan de muizen van de stad
Dat heel d'armée van katten en fluwijnen
Door de kogels en mitraille waren gesneuveld⁽³⁾.

Die verder eenig nieuws wil weten over dit zwaar gevecht,
Ik zal het hem verhalen als Poverjanneken het mij zegt,
Want door het schieten en t' gedommel van 't kanon,
Moest ik mij cito weer naar Moorsel retireeren⁽⁴⁾.

Vertelsels onzer streek

6. — Van eene Moeder en haar Zoontje.

Eens kwam in zeker dorp een jongskén naar den Catechismus, om zijne Eerste Communie te mogen doen.

De pastoor ondervroeg het, doch het manneken gaapte Mijnheer Pastoor aan, en bleef met den mond vol tanden staan.

-
- 1) Variante : De spinnekoppen met de rupsen enzoovoort
Die waren zoodanig op de vinken al gestoord,
Dat zij niet wilden wachten van naar Boekhoutberg te gaan
En dezelve stormerhand te boul(e)verseeren.
 - 2) Variante : Van d' een of d' ander botvink die doodgeschoten was of geblesseerd,
Die door de mieren wierden weggedragen.
 - 3) Variante : Dat al de katten en fluwijnen met elkaar
Door den rook van het kanon waren gesneuveld.
 - 4) Variante : Want door het eeuwig ronken van 't kanon op Boekhoutberg,
Moest ik mij cito weer naar Moorsel retireeren.

Eindelijk verloor de herder zijn geduld, en zei, dat het niet bekwaam zou wezen, om zijne Eerste Communie te doen.

Als de jongen thuis kwam, vertelde hij dat aan zijne moeder, en deze naar de pastorij !...

— « Eh wel, Mijnheer Pastoor, » zei ze, « mag mijn jongen zijne Eerste Communie niet doen ? »

« Vrouwtje, » zei de dorpsheer, « uw jongen zal niet genoeg kennen ; want hij weet mij niet eens te zeggen, op wat dag Ons Heer gestorven is. »

— « Dat kan ik wel gelooven, » sprak de moeder, « wij wonen daar wijd achter een bosch, wij krijgen geen gazet in huis, en wij komen weinig bij de menschen, *wij wisten zelfs nog niet dat Hij ziek was !...* »

Eene wedergedaante van 't vorig vertelsel :

Van eene oude Vrouw, die op sterven lag.

Eene oude vrouw lag op sterven.

De pastoor bracht haar de laatste Heilige Sacramenten ; en om het vrouwtje te troosten en tot geduld aan te manen, sprak hij van het Lijden en den Dood van Ons Heer.

« Wat brave mensch ! » zei het moederken. « En Hij is gestorven, Mijnheer Pastoor ? »

« Zeker, moeder, gestorven voor ons allen. »

— « Wat brave man !... En is Hij al lang dood, Mijnheer Pastoor ? »

— « Maar, vrouw, weet ge dat niet ? » riep de pastoor verwonderd.

— « Ach, mijnheer Pastoor, hoe zou ik dat weten ? Wij wonen hier zoo alleen, zonder geburen. In den tijd kregen wij een gazet, en wisten wij nog eenen keer iets. Maar nu komt die gazet niet meer, en nu is 't alsof de wereld buiten ons niet meer bestond. Gij zegt mij, dat die brave man dood is. Dat is 't eerste, wat ik er van hoor. *'k Wist alleen nog niet, dat Hij ziek was !...* »

St Martens - Lennick.

J. F. VINCX.

Kronijk

Geklasseerde godsdienstige gebouwen onzer streek. — Wij laten hier den lijst volgen der godsdienstige gebouwen onzer streek die door de Koninklijke Kommissie der Monumenten geklasseerd werden. Men zal zien dat het niet altijd de kerken onzer groote gemeenten zijn die het merkwaardigst bevonden geweest zijn. De meeste dezer gebouwen werden deze laatste jaren ook in den oorspronkelijken stijl heropgeknapt.

Tot de eerste klas behooren St Martinuskerk van Halle en het zeer merkwaardig kerkje van O.L.V. Lombeek.

Tot de tweede klas : St Pieterskerk van Anderlecht en de toren der kerk van Wolverthem.

Tot de derde klas : De kerken van Assche, Baerdeghem, StLaureys-Berchem, Brusseghem, Cobbehem, Dilbeek, Grimbergen, Hamme, Itterbeek, St Pieters - Leeuw, St Quintens - Lennick, St Martens - Lennick, Meysse, St Brixius - Rode, Ternath en Wemmel. Voorts de toren en de beuken der kerk van Londerzeel, de toren en middenbeuk van Hekeïghem en zekere deelen van het kerkje van Releghem.

Onder de monumenten werden echter alleen deze kerken gerangschikt die vóór 1800 gebouwd werden. Tal van prachtige gebouwen zooals de nieuwe kerk van Laken, StRemigius van Molenbeek, de kerk van Pamel, enz. staan hier dus niet vermeld.

Assche. — De folklore bij het kinderspel is aan 't verloren gaan ! Onze schoolmeisjes tot de kleinsten toe dansen met de koord of spelen met den bal op gezang van... Fransche deuntjes waarvan 't meereindeel der kinderen noch woord noch zin begrijpen. Onzinnig en droevig !

Kan van den rijken schat liedjes uit « Kinderspel en Kinderlust in Zuid-Nederland » van A. De Cock aan onze meisjes niet meegedeeld worden ?

O blonde kinderkopkens ! o kristalijne kinderstemmekens toovert ons eens weder voor de oogen, door uw sappige eigen-schoone vlaamsche deuntjes den gulden tijd, toen ook wij zongen :

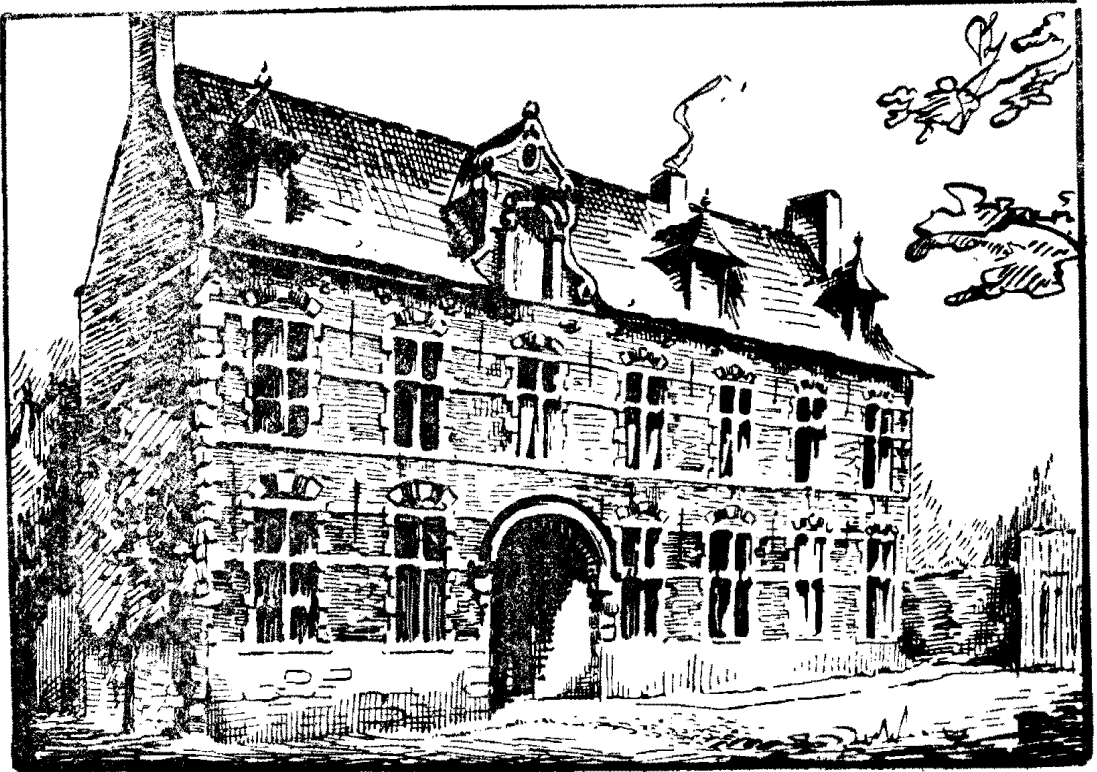
In de groene boomkens
Daar lag een Engelsch schip...

M. Aug. De Boeck, de welgekende Vlaamsche toondichter van Merchtem, heeft onlangs met zijn opera *Winternachtsdroom* eenen overgrooten bijval geogst in den schouwburg van Nantes in Frankrijk. Dit werk werd, reeds eenige jaren geleden, voor het eerst opgevoerd te Antwerpen, en bleef sindsdien het geliefkoosd stuk op het vlaamsch repertorium. De nu besproken opvoering was de eerste die in het fransch geschiedde. Te dier gelegenheid hebben de fransche dagbladen uitbundig den lof verkondigd van onzen streekgenoot. Zij verklaren allen dat nooit een belgisch toondichter zooveel bijval gehad heeft in Frankrijk. De andere vlaamsche opera's van M. Aug. De Boeck zijn : *Théroigne de Méricourt*, *Rijndwergen* en *Reinaart de Vos*. — Wij sturen met fierheid en genoegen onzen streekgenoot onze beste gelukwenschen toe.

* * *

Imprimatur. Mechliniæ, 9 Aprilis 1911. J. THYS, can., lib. cens.

BIJVOEGSEL AAN « EIGEN |SCHOON » AFL. 5.

CAMERA MULIERUM

VAN HET OUDE KARTHUIZERKLOOSTER TE HERNE, HEDENDAAGS NOG BESTAANDE.

bijgevoegd in 2015

bron; internet

Inhoud

<i>Een Kronijkje van Maxenzele</i>	D. VINC. COOSEMANS.
<i>Daniël Van Campenhout</i>	D. J. DELESTRÉ.
<i>Iets over Elinghen</i>	J. M. VAN DE WEGHE.
<i>Onze Volksliederen : De slag van Boekhoutberg</i>	* * *
<i>Vertelsels onzer streek : Van eene moeder en haar zoontje</i>		J.-F. VINCX.
<i>Van eene oude vrouw die op sterven lag</i>		
<i>Kronijk</i>	* * *

HUISELIJKE SCHIKKINGEN :

1. — Elk medewerker is verantwoordelijk voor zijn opstel.
2. — Niet geplaatste bijdragen worden slechts op aanvraag teruggestuurd.
3. — De medewerkers ontvangen kosteloos 25 exemplaren van de aflevering waarin hunne bijdrage verschijnt ; dit echter alleen op aanvraag gestuurd bij het opzenden der bijdrage naar den opstelraad. (Adres : *Bureel van « Eigen Schoon » te Opwijk*). Voor overdrukken of meer exemplaren van de aflevering make men overeenkomst met den drukker.
4. — Afzonderlijke nummers kosten voor niet-inschrijvers 0.50 fr. Te bevragen op het *Bestuur van het Davidsfonds te Assche*. Inschrijvingen, klachten, enz. moeten ook op ditzelfde bureel toekomen.
5. — Boeken waarvan een exemplaar aan de Redactie gezonden wordt, zullen besproken worden indien zij met het karakter van het tijdschrift overeenstemmen ; andere worden enkel aangekondigd.

